

Ю. М. Солонін, Г. А. Баглюк

Францевич Іван Микитович

ФРАНЦЕВІЧ Іван Микитович (21(03). 08. 1905, Полтава — 14. 02. 1985, Київ) — фізико-хімік, матеріалознавець. Батько [Л. Францевича](#). Доктор хімічних наук (1961), професор (1934), академік АН УРСР (1961). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1965). Сталінська премія (1951), Державна премія УРСР у галузі науки і техніки (1969), премії РМ СРСР (1981), імені П. Соболевського (1977) та імені М. Курнакова (1983) АН СРСР. Герой Соціалістичної Праці (1969). Державні нагороди СРСР. Закінчив Харківський ІНО (1929). Працював 1922—24 на Полтавському паровозоремонтному заводі; 1929—52 — в Інституті чорної металургії АН УРСР (Київ): 1935—39 — завідувач рентгенівської лабораторії, від 1939 — завідувач відділу фізико-хімії металургійних процесів, заступник директора з наукової роботи; водночас 1930—39 — у Харківському університеті: від 1936 — завідувач кафедри фізичної хімії; 1945—53 — завідувач однойменної кафедри Київського університету імені Т. Шевченка; 1952—55 — директор-засновник Лабораторії спеціальних сплавів АН УРСР; 1955—73 — директор-засновник, 1973—85 — завідувач відділу гетерогенної кінетики радіо- та рентгеноспектрального аналізу Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР (обидва — Київ). Засновник і головний редактор ж. «Порошкова металургія» (1961—85). Разом із [В. Єременком](#), [Г. Писаренком](#), [І. Федорченком](#) та ін. заклав підвалини розвитку матеріалознавства в Україні. Заснував відому в світі наукову школу. Наукові дослідження: проблеми металознавства; вивчення впливу старіння, формування мозаїчних структур, двійників, впливу домішок на механічні властивості, окислення та жароміцність металевих сплавів. Під його керівництвом були виконані дослідження із розроблення теоретичних передумов до вибору матеріалів, що призначалися для роботи при особливо високих температурах. 1985 його ім'я присвоєно Інституту проблем матеріалознавства НАНУ, 1987

Президією НАНУ засновано премію імені Ф. 1999 у Полтаві на вулиці Вузька відкрито меморіальну дошку.

Основні праці

До питання температурної залежності пластичної міцності металів // Тр. Ін-ту хімії Харків. ун-ту. 1935. Т. 1 (співавт.); К вопросу о метастабильности при фазовых превращениях // Тр. Ин-та черной металлургии АН УССР. 1948. Т. 2; Катодная защита магистральных газопроводов: Физико-химические параметры к проектированию. К., 1949 (співавт.); Исследование кинетики высокотемпературного окисления вольфрама в обычном и деформированном состояниях // Вопр. порошк. металлургии и прочности материалов. 1958. Вып. 6 (співавт.); Электронно-микроскопическое исследование изломов металлокерамических тел (микрофотография) // Инженерно-физический журнал. 1958. Т. 1, № 10 (співавт.); О сравнительных показателях хрупкости тугоплавких соединений // Физика металлов и металловедение. 1959. Т. 7, № 3 (співавт.); Об относительном и общем переносе вещества в металлах под действием постоянного электрического тока // Физика твердого тела. 1963. Т. 5, № 5 (співавт.); Модуль Юнга карбидов некоторых переходных металлов // Порошковая металлургия. 1966. № 7 (співавт.); Порошковая металлургия. Материалы, технология, свойства, области применения: Справоч. К., 1985 (співавт.).

Рекомендована література

1. Иван Никитич Францевич: Библиография ученых Украинской ССР. К., 1985;
2. Еременко В. Н., Ягупольская Л. Н. Жизненный и творческий путь И. Н. Францевича // Порошковая металлургия. 1995. № 7—8;
3. Францевич Л. И. И. Н. Францевич — воспоминания об отце. К., 2005;
4. Скороход В. В. Иван Микитович Францевич — фундатор Института проблем матеріалознавства // Вісн. НАНУ. 2005. № 10;
5. Видатний учений-матеріалознавець (3 нагоди 100-річчя від дня народження академіка І. М. Францевича) // Там само.

Бібліографічний опис:

Францевич Іван Микитович / Ю. М. Солонін, Г. А. Баглюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-886903>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).